

[Tastesen.]

holdes i den militære straffelov, uden at man dog nåede til enighed om spørgsmålet. Under drøftelserne i udvalget gav forsvarsministeren udtryk for, at afskaffelse af dødsstraf efter hans opfattelse burde ske samtidig for borgerlige og militære forbrydelser. Justitsministeren gav i forbindelse med udvalgets drøftelser meddelelse om, at der i folketingsåret 1973-74 ville blive fremsat forslag til lov om ophævelse af 1952-loven, og forsvarsministeren gav tilsagn om at fremsætte forslag til lov om ændring af den militære straffelov med henblik på en ophævelse af reglerne om dødsstraf i denne lov.

Det nu fremsatte lovforslag vil give folketingets medlemmer lejlighed til en principiel stillingtagen til spørgsmålet om dødsstraffens afskaffelse.

Ordføreren for forslagsstillerne (Juuł-Madsen (KF):

Herved skal jeg tillade mig at fremsætte *forslag til lov om ændring af postloven.*

Den 8. juni 1973 vedtog folketingets daværende S-SF-flertal med 84 stemmer mod 82 en udvidelse af postloven, så ministeren for offentlige arbejder fik bemyndigelse til at udvide postgirokontorets virksomhed til at omfatte långivning til statsansatte, der opretter lønkonto. Lovens mening var øjensynligt, at først flere og flere statsansatte og dernæst måske også andre lønmodtagere skulle placere deres lønkonti i postgirokontoret, som derved ville tiltrække sig milliardbeløb.

Senere gav det samme folketingsflertal budgetministeriet lovhjemmel til at kunne gribe ind over for tilsvarende udlån i private pengeinstitutter. Der var dermed skabt lovmæssigt grundlag for, at den til enhver tid siddende regering kan gennemføre en gradvis omdannelse af postgirokontoret til en egentlig postbank.

En sådan udvikling er for det første overflødig og vil for det andet beslaglægge arbejdskraft og kapital.

Det konservative folkeparti ønsker med dette forslag at få fjernet de pågældende afsnit af postloven, så der skabes sikkerhed for, at ingen kommende regering kan ændre postgirokontoret til at omfatte egentlig bank- og sparekassevirksomhed uden på ny at søge folketingets tilslutning.

Ved at fjerne de pågældende afsnit fra postloven hindrer man muligheden for en socialisering ad bagdøren.

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af *Brusvang* (CD) til justitsministeren (21. februar 1974):

„Hvorledes vurderer ministeren muligheden for, at pas principielt udstedes på livstid, men i øvrigt således, at pasfornyelse — hvis en begrænset gyldighedsperiode ønskes fastholdt — sker ved stempeling i passet, og endelig således, at pasfornyelse — i tilfælde af f. eks. nedslidte pas — alene sker på grundlag af oplysningerne i det gamle pas?“ (Sp.m. nr. 113).

Begrundelse.

Efter pasbestemmelserne skal en person, når det ældre pas er udløbet, have udstedt et nyt pas. Forlængelse af passets gyldighed kan normalt ikke finde sted for almindelige politipas. For ekspeditionens gennemførelse kræves, at der udfyldes en ny begæring, indlevering af nyt fotografi, det sidst udstedte pas samt oplysning om personnummer.

Det vil være en væsentlig arbejdsbesparelse for administrationen, om et pas kunne forlænges f. eks. med et stempel, og publikum vil blive sparet for besværet med udfyldning af begæringsformular. Hvis fotografiet stadig er vellignende, ses der ikke at være grund til at forlange et nyt. I øvrigt forlanger man mig bekendt ikke nyt foto isat et gyldigt pas, selv om pasindehaveren skifter udseende, f. eks. fordi han anlægger skæg. Med hensyn til kontrollen med gebyret bemærkes, at betaling formentlig må kunne ske ved stempelmærker eller lignende. Hvis ikke tungtvejende statsfinansielle hensyn motiverer, at krav om gebyr fastholdes, kunne pas formentlig udstedes med gyldighed for indehaverens livstid eller i hvert fald for meget lange perioder. I en sådan overvejelse bør hensyn også tages til den administrative besparelse, der vil kunne opnås.

Det ville være ønskeligt, om besvarelsen indeholdt oplysninger om omfanget af den nuværende pasadministration (herunder skønnede oplysninger om antal ekspeditioner, antal beskæftigede og udgifterne her-

[Brusvang.]

ved) sammenholdt med tilsvarende oplysninger for den foreslåede stærkt forenkledede ekspedition, som klart vil være i publikums interesse.

Endelig bedes bekræftet rigtigheden af, at de polititekniske kontrollensyn (eftersyn af rigsregistratur m. v.), som oprindeligt udgjorde en del af begrundelsen for den nuværende tunge administrationsform, ikke længere er til stede i samme omfang.

Justitsminister *Nathalie Linds* svar (1. marts 1974):

Jeg kan oplyse, at spørgsmålet om en forenkling af pasudstedelsen, herunder mulighederne for at forlænge pas ved påtegning, blev drøftet af Folketinget i forbindelse med den ændring af pasloven, der skete ved lov nr. 109 af 31. marts 1971.

Fra 1. april 1972 forenkledes pasudstedelsen, ved at indførelse af hvert enkelt pas i en særlig pasprotokol blev afskaffet. Justitsministeriet har taget bestemmelserne om pas op til overvejelse, navnlig med henblik på, om der kan ske yderligere rationalisering af pasadministrationen.

På forhånd må jeg dog stille mig noget skeptisk over for livsvarige pas eller pas med en gyldighedstid ud over de nuværende 10 år. Formålet med at udstede pas er jo at muliggøre danske statsborgeres rejser i udlandet. Pas med en meget lang gyldighedstid vil antagelig blive mødt med skepsis i udlandet, bl. a. på grund af et forældet pasbillede, og vil derfor kunne skaffe sin indehaver vanskeligheder. Det samme vil gælde for forlængede pas. Jeg tvivler da også på, at der er andre lande, der anvender pas med væsentlig længere gyldighedstid end 10 år.

Som det fremgår af et svar fra justitsministeren til det folketingsudvalg, der behandlede ændringen af pasloven i 1971, vil en forlængelse ved et stempel i passet næppe indebære administrative fordele. Den tidsbesparelse, der fremkommer ved, at et nyt pas ikke skal udfyldes med navn m. v., må være ret beskeden og vil nok opvejes af besværet med at skønne over, om fotografiet fortsat er vellignende, og om passets tilstand i øvrigt er acceptabel. Hertil kommer, at regnskabsførelsen og kontrollen med pasgebyrerne antagelig vil blive mere kompliceret.

Den blanket, ansøgeren skal udfylde ved udstedelse af nyt pas, er ganske enkel og kan næppe volde publikum de store vanskeligheder. Den indeholder ansøgerens bekræftelse under strafansvar på, at de givne oplysninger er rigtige. Den har endvidere den praktiske betydning, at de udfyldte blanketter arkiveres og udgør politiets fortegnelse i nummerorden over udstedte pas. Jeg tvivler på, at der kan opnås nogen fordel ved at afskaffe denne blanket.

Om omfanget af pasadministrationen kan jeg oplyse, at politiet i året 1973 udstedte 294.627 pas.

I et svar til Folketingsudvalget i 1971 regnede man med, at en heltidsbeskæftiget medarbejder kan ekspedere 2.500-3.000 pas årligt.

Det er naturligvis uundgåeligt, at der — måske især ved mindre embeder — i spidsbelastningsperioder kan være nogen ventetid ved udstedelse af pas, selv om politiet bestræber sig på at ekspedere ansøgningerne så hurtigt som muligt. Jeg vil derfor benytte denne lejlighed til at opfordre publikum til at henvende sig i god tid, før passet skal bruges. Dette gælder navnlig i tiden op til feriesæsonen.

Af *Knud Nielsen* (S) til statsministeren (25. februar 1974):

„Hvilken betydning tillægger regeringen havretskonferencen i Caracas, og hvilken stilling agter den at tage til de emner, der skal behandles på konferencen, som f. eks. udnyttelse af havbunden, fastlæggelse af grænserne for fastlandssoklen, territorialfarvandene m. v., fiskeri og bekæmpelse af havforureningen, og er regeringen indstillet på at afstemme sin holdning med de øvrige EF-medlemsstatsers med henblik på at sikre en fælles optræden i disse spørgsmål?“

(Spm. nr. 122).

Statsminister *Poul Hartlings* svar (4. marts 1974):

FNs 3. havretskonference indledtes i december 1973 i New York med en kort samling, der udelukkende beskæftigede sig med organisatoriske spørgsmål. Selve havretskonferencen vil finde sted i Caracas i Venezuela fra 20. juni til 29. august 1974. Der deltager omkring 150 stater, og der er så-

[Statsministeren.]

ledes tale om den største — og efter mange landes opfattelse også den mest betydningsfulde — konference nogen sinde i FN's historie.

Konferencen vil komme til at beskæftige sig med en række problemer om retsordenen på havet, som berører væsentlige danske interesser, og det er vigtigt for Danmark, hvilke løsninger konferencen vil nå frem til i disse spørgsmål. Herudover består der en almindelig dansk interesse i, at der snarest skabes klarhed over, hvilke regler der skal gælde på de centrale havretlige områder, for herved at mindske risikoen for internationale konflikter og forviklinger, som kan blive resultatet af en fortsat retsusikkerhed.

Regeringen tillægger derfor Danmarks deltagelse i havretskonferencen stor betydning og lægger vægt på, at der samtidig med varetagelsen af de særlige interesser, som gør sig gældende for Danmark og for Færøerne og Grønland, under konferencen fra dansk side ydes støtte til bestræbelserne for at udvikle folkerettens regler om retsordenen på havet i overensstemmelse med de krav, som udviklingen stiller.

Havretskonferencen har været under forberedelse i flere år i en komité nedsat af De Forenede Nationers generalforsamling. Danmark har deltaget i dette forberedende arbejde, og selv om der endnu ikke fra regeringens side foreligger nogen endelig stillingtagen til alle de mange emner, der skal behandles på konferencen, er der om en række af de problemer, som fremdrages i hr. Knud Niensens spørgsmål, givet udtryk for foreløbige danske synspunkter under arbejdet i den omtalte FN-komité. Disse synspunkter, som bygger på drøftelser bl. a. i det under udenrigsministeriet nedsatte interministerielle havretsudvalg, er lagt til grund for den følgende redegørelse for Danmarks syn på nogle af de vigtigere emner, der kommer til behandling på havretskonferencen, men det må understreges, at der ikke er tale om nogen definitiv dansk stillingtagen til problemerne.

Et af de vigtigste spørgsmål for havretskonferencen vil blive at skabe en folkeretlig ordning for udnyttelse af den dybe havbund, som ligger uden for national jurisdiktion.

Grundlaget for de hidtil førte forhandlinger om dette spørgsmål er en principdeklara-

tion vedtaget på FN's generalforsamling i 1970. Det hedder bl. a. heri, at havbunden og dens ressourcer er „menneskehedens fælles arv“, og at udnyttelsen skal ske til gavn for menneskeheden som helhed med særlig hensyntagen til udviklingslandene.

Det bestemmes også i principdeklarationen, at havbunden ikke kan tilegnes af nogen stat, at ingen kan erhverve rettigheder over den, som er uforenelige med de internationale regler, at området skal stå åbent for alle stater til fredelige formål, og at alle aktiviteter vedrørende udforskning og udnyttelse skal styres gennem en international forvaltning.

Det er ikke her muligt at gå ind på de komplicerede forhandlingsproblemer, man står over for, men det kan fremhæves, at hovedvanskeligheden er det modstridende syn på spørgsmålet om den internationale forvaltningsmyndigheds stilling. Udviklingslandene ønsker en meget stærk organisation med eneret til at udnytte havbunden, hvorimod især de store industrilande foretrækker en ordning, som i mindre grad indskrænker deres handlefrihed.

Fra dansk side hælder man til den opfattelse, at en udnyttelse af havbunden på nuværende tidspunkt bedst vil kunne ske gennem licenser, der af den påtænkte internationale organisation udstedes til stater. På den anden side bør det ikke udelukkes, at organisationen, når den har erhvervet den fornødne tekniske viden og økonomiske styrke, selv kan påbegynde en udnyttelsesvirksomhed.

Af særlig vigtighed under drøftelserne af det internationale havbundsområde er spørgsmålet om dets størrelse eller med andre ord om afgrænsningen over for den nationale kontinentalsokkel, der ikke efter de gældende regler er endtydigt bestemt.

Under det forberedende arbejde er der fremkommet mange forslag om afgrænsningen af kontinentalsoklen byggende både på dybdekriterier og afstandsmål fra kysten. Imidlertid har der været en klar bevægelse især blandt udviklingslandene henimod et krav om en sokkelgrænse på 200 sømil fra kysten.

For Danmarks vedkommende opstår dette spørgsmål alene ved Færøerne og Grønland, idet kontinentalsoklen i den sydlige del af landet overalt grænser op til andre landes

[Statsministeren.]

sokkelområder. Spørgsmålet er ikke desto mindre af stor interesse for Danmark, der som følge af Grønlands lange kystlinie — den fjerdelængste i verden — vil opnå udnyttelsesret til et stort nationalt sokkelområde.

Fra dansk side gjorde man sig oprindelig af hensyn til det internationale samfunds interesser til talsmand for en snævrere afgrænsning, men under indtryk af udviklingen i FNs havrettskomité og især på grund af, at udviklingslandene selv kræver en 200 sømils grænse, har Danmark erklæret at kunne acceptere en sådan afgrænsning.

Af andre centrale problemer til drøftelse på havrettskonferencen kan nævnes spørgsmålet om søterritoriets udstrækning og kyststaternes jurisdiktion uden for det egentlige søterritorium.

Fastsættelse af en maksimalgrænse for søterritoriets udstrækning bliver næppe i sig selv blandt de vanskeligste spørgsmål at løse, fordi der under de forberedende drøftelser har vist sig et stort flertal for en maksimalgrænse på 12 sømil. Også Danmark har accepteret denne tanke. For mange lande er det dog en forudsætning for at enes om et søterritorium på 12 sømil, at man samtidig finder en løsning på andre betydelig vanskeligere problemer — navnlig spørgsmål om fiskerijurisdiktion uden for søterritoriet og retten til passage af søterritoriet, herunder passagen af internationale stræder.

Dette sidste spørgsmål har på grund af vore egne internationale stræder en særlig betydning for Danmark.

Problemet er, at såfremt 12 sømil bliver anerkendt som søterritoriets grænse, vil der opstå over 100 tilfælde, hvor hidtil helt åbne gennemsejlingsfarvande bliver dækket af bredstaternes territorialfarvand med deraf følgende muligheder for indgreb over for passerende skibe og fly. De store skibsfartsnationer er betænkelige ved denne indskrænkning i den frie sejladret, og navnlig USA og Sovjetunionen har ikke kunnet acceptere denne konsekvens af søterritoriets

udvidelse. Begge stater har fremlagt forslag, som samtidig med anerkendelse af en 12 sømils maksimalgrænse går ind for, at alle skibe og fly skal have samme frihed til sejlad gennem og overflyvning af internationale stræder som på det åbne hav.

De danske stræder er så smalle, at de efter hidtil gældende folkeret altid har været dækket af territorialfarvandet på 3 sømil, og vi mener ikke, at der er nogen grund til at ændre reglerne for disse snævre farvande. Derfor har man fra dansk side givet udtryk for, at der for vore stræders vedkommende må findes en ordning, der gør det muligt at bevare de hidtidige gennemfartsregler, der bygger på det hævdevundne folkeretlige princip om „uskadelig passage“.

Opnås en sådan ordning, vil man fra dansk side for de „nye“ internationale stræders vedkommende kunne acceptere den foreslåede frie gennemsejlingsret, der i øvrigt stemmer med vore skibsfartsinteresser.

I spørgsmålet om kyststatens jurisdiktion uden for søterritoriet, der navnlig drejer sig om fiskeriinteresser, er der under det forberedende arbejde fremkommet forslag, som stort set falder i to hovedgrupper. Den ene forudsætter en enhedsløsning, hvorefter der gives kyststater adgang til at etablere en „økonomisk zone“, inden for hvilken kyststaten har retten til både havbundsressourcer og de levende ressourcer i havet. Den anden gruppe forudsætter derimod separate løsninger for henholdsvis havbunden og det overliggende hav.

Forslag om oprettelse af „økonomiske zoner“ har flertallet af udviklingslandene bag sig og støttes også af lande som Island, Norge, Canada, Australien og New Zealand. Zonen forudsættes almindeligt at kunne strække sig ud til en afstand af 200 sømil fra kysten. De fleste industrialiserede lande har imidlertid ikke kunnet tilslutte sig disse forslag og foretrækker af forskellige grunde, at havbunden og havet ovenover reguleres hver for sig. Fra dansk side har man hidtil indtaget en afventende holdning i dette spørgsmål. Dette hænger sammen med de kompli-

[Statsministeren.]

cerede fiskeriproblemer, som er afgørende for spørgsmålets løsning.

Hovedskillelinien i fiskerispørgsmålene går mellem på den ene side et mindretal af stater, som har lagt afgørende vægt på fjernfiskeriinteresser — navnlig lande som Sovjetunionen og Japan — og på den anden side især udviklingslandene, som baserer deres holdning på kystfiskeriinteresser.

Det er af stor betydning for Danmark, hvilken ordning der kommer for fiskeriet. Danmark, Færøerne og Grønland har på dette område ikke sammenfaldende interesser.

Færøerne har en kombination af fjern- og nærfiskeri, Grønland i det væsentlige kystfiskeri, medens det danske fiskeri i hovedsagen foregår i Nordsøen og Østersøen, herunder i områder nær andre landes kyster. På denne baggrund er Danmark i den situation, at man ikke uden videre vil kunne gå ind, hverken for løsninger, som generelt indrømmer kyststaterne adgang til at fastsætte et bredt fiskeriterritorium, eller løsninger, som sigter mod at begrænse kyststaternes kompetence mest muligt.

Nøglen til en løsning, som ville tilgodese både danske, færøske og grønlandske interesser, ligger formentlig i en global fiskeriordning, der åbner mulighed for en differentieret fiskeripolitik, således at der kan gennemføres særordninger for lande eller geografisk isolerede områder, der som Færøerne og Grønland i overvejende grad er afhængige af fiskeriet som eneste realistiske erhvervs-mulighed. Fra dansk side har man under det forberedende arbejde i FN-komiteen og i konsultationer med andre lande gjort sig til talsmand for en sådan løsning.

Det sidste af de hovedspørgsmål for havretskonferencen, som hr. Knud Nielsen har peget på, er problemet vedrørende havforurening. Der er her tale om et særdeles omfattende emne, og arbejdet under konferencen sigter på udfærdigelse af en rammekonvention. Meningen er ikke at erstatte eller at dublere det arbejde, der foregår andre steder, for at skabe et netværk af aftaler om de enkelte forureningskilder — landbaseret havforurening, dumpning, forurening fra rørledninger og skibsfart osv. — men at supplere dette arbejde med en traktat med mere generelle principper om staternes ret-

tigheder og ansvar med hensyn til bevarelse af havmiljøet.

Et særligt spørgsmål i denne forbindelse er flere landes krav om oprettelse af brede forureningszoner ud for kysterne, hvor kyststaten skulle have ret til at fastsætte regler for indgriben over for havforurening. De førende skibsfartsnationer har lagt vægt på, at der foretages en afvejning af kyststatens interesse og interessen i at undgå vilkårlige indgreb over for anden retmæssig benyttelse af det åbne hav, navnlig den internationale skibsfarts interesse i retten til fri sejlads. Fra dansk side har man tilkendegivet støtte til tanken om etablering af forureningszoner, men samtidig fremhævet, at delegationen af jurisdiktionskompetencen til kyststaten kun burde omfatte retten til at håndhæve internationalt vedtagne forureningsstandarder, således at vilkårlige indgreb fra kyststatens side undgås.

Havretskonferencen vil komme til at tage stilling til en lang række problemer udover de her omtalte. Uden at forsøge nogen udtømmende gennemgang af konferencens meget omfattende dagsorden kan jeg nævne, at også sådanne spørgsmål som de regler, der skal gælde for det åbne hav, en regulering af adgangen til foretagelse af videnskabelige havundersøgelser, adgangen for ikke-kyststater til at deltage i udnyttelsen af havets og havbundens ressourcer m. v. vil komme til behandling.

Som nævnt indledningsvis har Danmark deltaget i det forberedende arbejde som medlem af FNs havretskomiteé. Der har gennem hele denne periode været et nært samarbejde mellem de nordiske landes repræsentanter i komiteen såvel under mødeperioderne som mellem samlingerne med henblik på at udveksle synspunkter og at søge en tilnærmelse af standpunkterne til de forskellige problemer.

Efter Danmarks medlemskab af EF har der på tilsvarende måde fundet regelmæssige konsultationer sted mellem de ni landes havretsdelegationer, og man har, hvor der har vist sig mulighed herfor, søgt at tilvejebringe en fælles indstilling til problemerne. Det er regeringens agt at fortsætte dette samarbejde.

Jeg kan i øvrigt nævne, at det har indgået i regeringens overvejelser at komme ind på den forestående havretskonference og de

[Statsministeren.]

spørgsmål af særlig interesse for Danmark, som skal behandles dér, under den kommende debat i folketinget om udenrigspolitiske anliggender. Regeringen er derfor meget glad for den lejlighed, som hr. Knud Nielsen gennem sit spørgsmål har givet mig til på regeringens vegne at lade folketinget få en skriftlig redegørelse for denne sag. Den vil, håber jeg, kunne give folketinget et tjenligt grundlag for eventuelle senere drøftelser.

Af *Eva Gredal* (S) til finansministeren (27. februar 1974):

„Vil ministeren drage omsorg for, at modtagere af forskud på invalidepension bliver ensartet behandlet i skattemæssig henseende i landets forskellige kommuner?“

(Spm. nr. 128).

Begrundelse.

Der findes angiveligt ikke faste regler for, hvorledes ovennævnte personer skal behandles med hensyn til betaling af skat. Nogle kommuner betragter dem som almindelige skatteydere, og nogle kommuner betragter dem som pensionister, d.v.s. enlige får dobbelt personfradrag. I betragtning af, at den udregnede disponible pension er baseret på dobbelt personfradrag, synes det urimeligt ikke at betragte denne gruppe som pensionister i skattemæssig henseende, så meget mere som ca. 95 pct. af modtagere af forskud på invalidepension får tildelt invalidepension.

Finansminister *Anders Andersens* svar (5. marts 1974):

I skattedepartementets cirkulære af 27. oktober 1971 udtales bl. a.:

„Hvor der tillægges en person invalidepension med tilbagevirkende kraft, får dette også virkning for indrømmelse af personfradrag efter § 37 B, stk. 1 og 2.“

I en vejledning fra kildeskattedirektoratet udsendt i oktober 1969 anføres, at et ændrende om ændring af forskudsregistreringen altid bør imødekommes, når ændringen skyldes overgang til pension.

Det er da også oplyst, at der i Københavns kommune indrømmes dobbelt person-

fradrag til alle de skatteydere, der modtager forskudsvis udbetaling af invalidepension.

Da det af spørgsmålet fremgår, at de nævnte regler ikke følges i alle landets områder, vil jeg da gerne sørge for, at kommunernes opmærksomhed snarest henledes på forholdet.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Arne Christiansen* (V) til ministeren for offentlige arbejder:

„Kan ministeren oplyse, på hvis initiativ og med hvilken motivering vejdirektoratet har udarbejdet plan til ændret linieføring af diagonalvejen Give/Skanderborg/Århus, for hvilken vejstrækning der foreligger projekteringslov?“

(Spm. nr. 124).

Arne Christiansen (V):

Det har vakt betydelig opmærksomhed i fire midtjyske kommuner: Egtved, Give, Nr. Snede og Brædstrup, at mens folketinget jonglerer med milliardbeløb til storlufthavn og broer, arbejdes der samtidig i vejdirektoratet med planer, som, hvis de bliver gennemført, vil gribe dybt ind i disse kommuners muligheder for erhvervsudvikling, samtidig med at den lokale befolkning vil komme til at betale betydelige udgifter til kommunale veje som følge af den gennemgangstrafik, der belaster vejnettet i disse kommuner.

Det er nødvendigt at understrege, at der for det første foreligger en projekteringslov siden 1965 for vejstrækninger, som man nu lader udarbejde forslag til ændring af. For det andet, at en fastholdelse af det videre anlægsforløb vil være i nøje overensstemmelse med regeringens lokaliseringspolitik, mens en ændring vil være at handle i strid med ønskerne hos en egns befolkning og med de af denne egns befolkning valgte myndigheder.

For det tredje, at de langstrakte drøftelser — jeg kan nævne, at diagonalvejen første gang blev nævnt ved navn i 1929 — giver anledning til utilfredshed og, jeg fristes til at bruge et stærkt ord, mistillid. For 2 år

[Arne Christiansen.]

siden sagde den daværende minister for offentlige arbejder, hr. Kampmann, at man ventede en udtalelse fra Vejle amtsråd som følge af Horsens kommunes ønske om at gøre diagonalvejen til det, man kan kalde en vinkelvej. Midt i denne måned, 2 år senere, kan Vejle amtsråd indkalde de implicerede kommuner, ja, hele amtets kommuner, fordi også hovedvej A 18 berøres af de ændringsplaner, der er under overvejelse.

Der knytter sig derfor bred interesse til de bevæggrunde, der har skabt ny usikkerhed om én gang vedtagne projekter.

Ministeren for offentlige arbejder (Damsgaard):

Loven om projektering af den østjyske motorvej fra 1965 indeholdt også bemyndigelse til trafikministeren til at lade udføre projektering og sikring dels af en forlægning af hovedvejen, hovedlandevej A 18, fra et punkt syd for Vejle til Give, dels af en fortsættelse af diagonalvejen fra Give til Skanderborg.

Efter lovens vedtagelse påbegyndtes projektering af begge arbejder, og man fandt frem til, at anlægsudgifterne for hver af de to projekterede vejstrækninger ville blive af størrelsesordenen 100 mill. kr.

Under hensyn til de stadig mere begrænsede midler til udførelse af nye anlægsarbejder på hovedlandevejsnettet og til de ret begrænsede trafikmængder, der kunne forventes på de to nye vejstrækninger, fandt man, at der næppe ville være mulighed for at gennemføre nogen af de to arbejder inden for en rimelig tid.

Under disse omstændigheder måtte det derfor være naturligt, at vejdirektoratet prøvede at undersøge andre muligheder for en løsning af de to trafikale opgaver. Under dette arbejde, der er indgået som et led i det samlede vejplanarbejde for hovedlandevejsnettet, et arbejde, der udføres af vejdirektoratet i samarbejde med amter og kommuner, er der fra vejdirektoratets side opstillet et forslag om anlæg af en ny hovedlandevejsforbindelse mellem Give og Tørring og videre mod Horsens. Derved kunne der etableres en diagonalforbindelse mellem Esbjerg og Århus, hvorved der tillige opnåedes en løsning af forholdene for den gen-

nemgående trafik på hovedlandevej A 18 fra Vejle mod Give.

En sådan løsning af de to trafikale opgaver vil kunne gennemføres for omkring 80 mill. kr. i alt, og vejdirektoratet har derfor i det for Vejle amt nedsatte vejplanudvalg peget på denne løsning. Der er imidlertid her tale om et nyt hovedlandevejsanlæg, og det er derfor klart, at folketinget vil komme til at tage stilling til sagen, såfremt det beslutes at søge den fremmet.

Arne Christiansen (V):

Jeg takker ministeren for svaret, men jeg må sige, at det har ikke overbevist mig om nødvendigheden af de planer, som vejdirektoratet har undersøgt og udarbejdet. Jeg har allerede i min motivering påpeget diagonalvejens og også hovedvej A 18s betydning for de midtjyske kommuner, og henvisningen til de begrænsede trafikmængder holder efter min mening ikke stik, fordi der er en betydelig gennemgangstrafik af både containertransporter, cementbiler fra Nordmod Sydjylland osv. Dels må der sigtes mod en erhvervsudvikling til at modvirke konsekvenserne af den linjeføring, der er vedtaget for den østjyske motorvej, dels vil de berørte kommuner altså komme til at bære betydelige udgifter, såfremt der skulle ske en ændring.

Jeg vil gerne her have lov at henvise til en udtalelse af en mand, som jeg ved ministeren for offentlige arbejder kender særdeles godt, borgmester Hans Mikkelsen i Brødstrup, en af de berørte kommuner. Han har sagt, at dersom diagonalvejen gøres til en vinkelvej, kan man blive nødt til at anvende de eventuelle besparelser til socialudgifter til en underudviklet egn.

Ét kan jeg være enig med ministeren om: skulle man overveje eller drøfte ændring af disse projekter, skal det være i folketinget. Der foreligger som bekendt en lov.

Henning Jensen (S):

Jeg vil gerne stille et tillægsspørgsmål i anledning af det problem, som hr. Arne Christiansen har rejst her i dag.

Vi ved jo alle, at regeringen prioriterer besparelser meget højt, og det er naturligvis også noget, der berører ministeren for offentlige arbejder. Nu har vejdirektoratets

[Henning Jensen.]

teknikere udarbejdet en ny linjeføring for den oprindelige diagonalvej. Vi ved alle, at den lovgivning er ca. 10 år gammel, og der er som bekendt løbet meget vand ud i sandet siden.

En række teknikere på lokalt plan i Vejle amt har konstateret, at der kan spares op imod 50 mill. kr. i 1972-beregninger, såfremt man ændrer den linjeføring, og det bakkes nu altså op af teknikere i vejdirektoratet. Det bør måske føjes til, at naturfredningsforeningen i høj grad er interesseret i denne ændring af linjeføringen, idet man så undgår beskæringer af de meget naturskønne områder ved Mossø.

Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om ministeren vil overveje at fremsætte forslag til en ny anlægslov, når hele problematikken har været til høring i Vejle amt.

Ministeren for offentlige arbejder (Damsgaard):

De oplysninger der foreligger om, at disse to projekterede veje vil få en relativt lille trafikmængde, er jo ikke tilbagevist; det kan være et skøn, men det er da vist rigtigt, at hvis man gennemfører den nye løsning her, den billigere løsning, som vejdirektoratet har projekteret, fordi det andet ikke rigtig kan blive fremmet, så vil det nok koste kommunerne — også hr. Hans Mikkelssens kommune — flere penge til deres vejarbejde. Det er man godt klar over.

Til hr. Henning Jensen vil jeg sige, at jeg selvfølgelig vil overveje en ændret anlægslov, hvis de teknikere, som arbejder med denne vejplanlægning, kommer frem til et forslag, som jeg synes er bedre end det, vi har nu.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Fuglsang (DKP) til ministeren for offentlige arbejder:

„Vil ministeren oplyse om de økonomiske og praktiske principper for den aftale, der er indgået mellem DSB og ØK-selskabet „Alfragt“, og vil ministeren søge denne aftale opsagt?“

(Spm. nr. 132).

Skriftlig begrundelse.

Spørgsmålet drejer sig om den aftale, der

for 2 år siden blev indgået mellem DSB og „Alfragt“, der foruden ØK består af skandinaviske og andre udenlandske rederier, om containertransport til Hamburg fra København og andre danske havne.

Angående de økonomiske principper hævdes taksterne at være så billige, at de i virkeligheden virker som subsidier til nævnte koncerner, og ikke mindst bevirker aftalen sammen med EFs åbne grænser, at danske havne — og dermed danske havnearbejders beskæftigelse — svækkes i forhold til Hamburg.

Fuglsang (DKP):

Det spørgsmål, jeg har stillet, kan naturligvis ikke have nogen umiddelbar forbindelse med den sidste opsigtsvækkende udvikling i forholdet mellem de danske statsbaner og ØK, men det er da klart, at denne i høj grad aktualiserer spørgsmålet. Det, at generaldirektøren for statens baner træder ind i bestyrelsen for vores største koncern, anskueliggør jo det for vor tid så typiske begreb, statsmonopol-kapitalisme, idet det viser, at staten ikke er så neutral, som det somme tider fremstilles, men at den, som det er tilfældet her, samarbejder med koncerner og jo givet i væsentlig grad i deres interesse.

Vi så forleden uge, hvordan man ydede direkte tilskud til bl. a. ØK, og det spørgsmål, som mange var interesseret i, er bl. a. det, jeg ønsker oplyst: hvor megen støtte får man indirekte gennem de fragtaftaler, der er indgået her?

En anden side af spørgsmålet — det er den direkte foranledning til det — er en henvendelse til mig fra forskellige havne og fra havnearbejdere, som føler deres beskæftigelse truet ved, at en hel del af det, de skulle arbejde med, overtages af dette Alfragt, og at en hel del varer herigennem går uden om danske havne og føres til Hamburg.

Men dette har for mig langt videre perspektiver; det er jo nemlig historisk kendt, at Hamburg i århundreder gennem sin økonomiske overvægt så at sige har været i stand til at hæmme udviklingen handelsmæssigt og industrimæssigt i det øvrige Danmark; nu har altså fællesmarkedets åbne grænser genskabt en sådan situation, og man lægger i Hamburg ikke skjul på sine bestræ-

[Fuglsang.]

belsler for at gøre store dele af Danmark til sit opland.

Det er altså derfor, at jeg har stillet mit spørgsmål, om ikke det var på tide at opsigte den aftale, der er truffet dér, som i og for sig stridende mod brede danske interesser.

Ministeren for offentlige arbejder (Damsgaard):

Det spørgsmål, som hr. Fuglsang oprindeligt stillede mig, lød: Vil ministeren oplyse om de økonomiske og praktiske principper for den aftale, der er indgået mellem DSB og ØK-selskabet „Alfragt“, og vil ministeren søge denne aftale opsagt?

Ifølge de foreliggende aftaler mellem DSB og ØK drives dette selskab, Alfragt, på almindelig forretningsmæssig basis, og selskabets overskud udloddes til aktionærene som i ethvert aktieselskab. ØK har 2/3 af aktierne, og DSB har 1/3. Hverken Alfragt eller de rederier, Alfragt repræsenterer, har nogen prismæssig favørstilling hos DSB. Containertransporten pr. bane sælges til rederierne af jernbanernes fælles markedsføringselskab for international containertransport, Intercontainer kaldet. Intercontainer aftaler transportpriser på grundlag af en international containertarif og med mængderabatter betinget af konkurrencesituationen. Rederierne bag Alfragt får samme mængderabat, som andre rederier med tilsvarende transportmængde får eller ville få, hvis de var med.

Jeg kan derfor ikke være enig med det ærede medlem i, at der er tale om, at DSB gennem Alfragt subsidierer Alfragts kunder, og jeg ser derfor heller ingen grund til at pålægge DSB at opsigte aftalen med Alfragt.

At specielt aftalen mellem DSB og Alfragt, således som hr. Fuglsang er inde på i sin begrundelse, skulle svække danske havnearbejders beskæftigelsesmuligheder, kan jeg ikke være enig med ham i; hverken DSB eller Alfragt har trukket arbejder væk, der før var bestemt til Københavns havn; og til det, hr. Fuglsang føjede til i sin motivering om Hamburg, kan jeg oplyse, at de helt store skibe ikke kan gå ind f. eks. i Københavns havn.

Spørgsmålet om havneanlæg afgøres suverænt af de rederier og rederisammenslut-

ninger, som Alfragt er agent for, uden at DSB eller Alfragt har nogen som helst indflydelse herpå. Men det er vist ikke ukendt, at selve indførelsen af systemet med containertransporter har bevirket ændringer med hensyn til, i hvilke havne godset nu om dage losses eller lastes. Det afgørende her er bl. a. skibenes størrelses, som jeg har sagt. Det er altså forhold, der står i forbindelse med selve indførelsen af den nye transportmåde, og det synes mig derfor, at man vender noget på hovedet, når man vil laste for, undskyld ordet, aftalerne om DSB-transport for Alfragt og for dette forhold.

Jeg kan føje til, at det jo ikke er noget stort foretagende: ØKs samlede omsætning er efter det sidste regnskab, vi har set, på 17 mia. kr.; her i Alfragt er der tale om ca. 4 mill. kr. i omsætning, og knap halvdelen af det beløb går jo til udenlandske baner, som tager del i befragtingen.

Formanden:

Jeg er nødt til at minde om taletiderne. De er 2 minutter for spørgeren og 3 minutter for ministeren.

Fuglsang (DKP):

Jeg vil gerne takke ministeren for det svar, han har givet, og jeg vil gerne stille to tilægsspørgsmål.

Det første angår det, ministeren sagde om, at denne aftale intet indeholdt, som specielt begunstigede ØK og de med dem forbundne rederier. Jeg vil gerne spørge: har ministeren til hensigt at offentliggøre denne aftale? Jeg har i forbindelse med spørgsmålet søgt at få den i hænde, og det er foreløbig blevet mig afslået, men netop nu viser bl. a. kommunevalget jo de skæbnesvangre følger af manglende forbindelse mellem det høje ting og befolkningen udenfor, og derfor vil jeg spørge: vil det være muligt, at denne aftale og andre ting vil blive offentligt tilgængelige? Og dernæst: finder ministeren det rimeligt, at chefen for et af vore største statsforetagender på denne måde direkte blander sig i en privat koncern og dermed udbygger en meget betænkelig monopoldannelse inden for transportområdet?

Henning Philipsen (SF):

Jeg vil gerne stille yderligere et spørgsmål

[Henning Philipsen.]

til ministeren. Det er således, som det ses af det materiale, vi fik i den tidligere trafikministers tid, at dette selskab her, Alfragt, er medlem af Dansk Arbejdsgiverforening; det vil altså sige, at DSB, som har en andpart i dette selskab, indirekte betaler tilskud til Dansk Arbejdsgiverforening med den ganske klare, jeg havde nær sagt målsætning — men det er dog vel forkert, eller det er måske ikke engang forkert — at DSB gennem sine kontingenter til Dansk Arbejdsgiverforening er med til at bidrage til, at Dansk Arbejdsgiverforening i en given situation anvender statsmidler som led i en økonomisk konflikt, i en arbejdskamp på arbejdsmarkedet.

Anser ministeren det virkelig for rigtigt, at DSB i den grad forpligter sig på det private arbejdsmarked, også i en konfliktsituation?

Ministeren for offentlige arbejder (Damsgaard):

Til hr. Fuglsang må jeg sige, at jeg finder ikke, det vil være rimeligt at offentliggøre denne aftale. Jeg vil være villig til, hvis hr. Fuglsang ønsker det, at give en bredere redegørelse for selve aftalen, men der indeholdes jo en række forretningsmæssige ting i denne aftale, også navne, forretningsforbindelser, og det vil derfor ikke være rimeligt at offentliggøre den.

Til hr. Henning Philipsens spørgsmål om det indirekte tilskud til Dansk Arbejdsgiverforening kan jeg sige, at det er almindelig praksis, og jeg kan ikke se noget særlig angribeligt heri. Det er jo så lille et bidrag, der er tale om, så det ... (*Afbrydelse*). Det er princippet, forstår jeg, men jeg kan ikke se, der er noget forkert i dette princip.

Det andet spørgsmål, man stiller mig: Om jeg finder, det er rimeligt, at generaldirektøren for statsbanerne får sæde i ØKs bestyrelse, har jeg ikke taget stilling til. Der har ingen sag foreligget for mig; jeg kan godt bekræfte her, at generaldirektør Hjelt i en telefonsamtale om andre ting til sidst nævnte spørgsmålet for mig, og jeg reagerede ikke særlig på det, fordi det bare var en meddelelse; jeg kunne umiddelbart konstatere, at medlemskabet af ØKs bestyrelse ikke ville være i strid med de retningslinjer, som lønningrådet fastsatte i forbindelse med honorargennemgangen. Jeg er naturlig-

vis klar over, at sagen også har andre aspekter, og disse aspekter vil jeg godt have lov til at overveje lidt nærmere, før jeg gør min endelige stilling op. Hidtil har der ikke været nogen sag for mig, bare en meddelelse om, at generaldirektøren ville blive opfordret til at indtræde i bestyrelsen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Hans Bjerregaard* (FP) til boligministeren:

„Har ministeren overvejet at forhøje de maksimale lånegrænser i almindelig og særlig realkredit, som indførtes i april 1973?“
(Spm. nr. 125).

Skriftlig begrundelse.

Håndværkerudgifterne på et parcelhus er i den forløbne tid steget med over 20 pct., ligesom der har været stigning i grundpriserne, og den indførte begrænsning virker derfor betydelig hårdere nu, end det var til sigtet ved indførelsen, ligesom den øjeblikkelige kursudvikling også er medvirkende til at stoppe næsten alt parcelhusbyggeri.

Hans Bjerregaard (FP):

Med 12. april 1973 som skæringsdag blev der den 13. april samme år udsendt en meddelelse fra realkreditrådet om en midlertidig regulering af obligationsudstedelsen, og denne begrænsning resulterede i et låneloft over nybyggede parcel- og rækkehuse.

Nu er priserne inden for byggeriet steget ualmindelig meget siden den 1. april 1973, og det har haft til følge, at f. eks. et parcelhus på 127 m², som man den 1. april 1973 kunne erhverve med en egenkapital på 50.000 kr., efter den sidste byggeindeks er kommet op i en pris, der forlanger en egenkapital på 111.000 kr. Og hvis vi regner med, at byggeindeksen fortsætter med at stige frem til den 1. april 1974, det vil sige et år efter, at restriktionerne blev indført, vil det kræve en egenkapital på 135.000 kr. Det vil sige, at det er så godt som umuligt at bygge for en familie med en almindelig indtægt, medmindre man flytter en stor del af pengemarkedet fra det regulerede obligationsmarked over til det uregulerede private pantebrevsmarked.

Jeg vil derfor gerne spørge ministeren, om

[Hans Bjerregaard.]

ministeren har overvejet at forhøje disse lånegrænser.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Spørgsmålet vedrører de begrænsninger i mulighederne for realkreditbelåning, som realkreditrådet fik gennemført i april 1973, og som blev gennemført efter samråd med Nationalbanken og den daværende regering.

Begrænsningen går i korthed ud på, at belåning af en række ejendoms kategorier, bl. a. parcelhuse, skal ske på grundlag af det prisniveau, der var gældende den 1. april 1973, og endvidere skal den samlede belåning holdes inden for visse grænser. Begrænsningen gjaldt for huse, som blev sat i gang, efter at beslutningen om begrænsningerne var vedtaget. Formålet med begrænsningen var at mindske presset på obligationsmarkedet og de deraf følgende stadige kursfald.

Det er selvfølgelig rigtigt, at prisstigningerne siden april 1973 har været betydelige, og det kan for den enkelte parcelhusbygger føles hårdt, at han ikke kan få højere lån. Men heroverfor står jo hensynet til presset på obligationsmarkedet.

Det må også være klart, at hvis prisstigningerne fortsætter, kan begrænsningerne ikke opretholdes til evig tid. Men om tiden er inde til at lempe netop nu, er et andet spørgsmål.

Hr. Hans Bjerregaard peger på kursudviklingen som begrundelse for en lempelse, men en lempelse vil jo give flere obligationer, og flere obligationer vil tendere i retning af lavere kurser. Jeg kan oplyse, at stigningstakten i obligationstilgangen så sandelig heller ikke er aftaget. I 1973 var nettotilgangen af realkreditobligationer ca. 22 mia kr. mod 16 mia kr. året i forvejen eller en stigning på ikke mindre end 35-40 pct.

Jeg er i øvrigt bekendt med, at realkreditrådet følger udviklingen og har overvejet lempelser. Men rådet har indtil nu taget det standpunkt, at begrænsningerne må opretholdes indtil videre. Som situationen er på obligationsmarkedet i øjeblikket, ville jeg være meget betænkelig, dersom realkreditrådet kom med forslag om lempelser i ordningen på nuværende tidspunkt; vi må først og fremmest have de mængdemæssige begrænsninger i boligbyggeriet, i byggeregule-

ringen, fjernet, inden vi tager det næste skridt.

Hans Bjerregaard (FP):

Jeg vil gerne takke ministeren for besvarelsen. Ministeren nævnede, at der skulle ske nedskæringer i igangsættelsen af byggeri; det er jo allerede sket derved, at der er sket en meget stor begrænsning i udstedelsen af byggetilladelser. Den store tilgang af obligationer i 1973 hænger uden tvivl sammen med, at der på grund af den stop- og gåpolitik, der blev ført inden for boligmarkedet, på dette tidspunkt blev sat ualmindelig mange byggerier i gang med henblik på at få den bortfaldne moms hjem og lignende ting. I øjeblikket ligger kursen for en 10 pct.s 30-årig obligation på 67, hvorimod kurserne for private pantebreve, som kommer efter de faste lån, ligger på 50 til 52.

Jeg kan forstå på ministeren, at regeringen ikke har ønsker om at gøre noget i den nuværende situation, og det er der jo ikke meget at gøre ved. Jeg kan blot sige, at fremskridtspartiet flere gange er blevet beskyldt for, at vi vil føre befolkningen tilbage til jordhulerne, men jeg er bange for, at hvis der ikke bliver ændret på dette, kommer regeringen os i forkøbet, men så vil vi gøre, hvad vi kan for at føre den tilbage igen.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Skemaerne eller spørgebrevene er udsendt til kommunerne, og det er så meningen, når vi pr. 1. april har en nogenlunde sikker viden om, hvilket byggeri der er i gang i Danmark, sidst i april måned at tage stilling til, hvorvidt begrænsningerne i boligbyggeriet, de såkaldte byggetilladelser, fortsat er nødvendige, og deres afskaffelse må efter min mening så absolut være det første skridt, vi skal tage i retning af at afvikle restriktionerne.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Henning Philipsen (SF)* til boligministeren:

„Hvad agter ministeren at foretage sig for at komme de nødstedte lejere i Brøndby Strand til hjælp?“

(Spm. nr. 129).

Henning Philipsen (SF):

I torsdags havde partierne lejlighed til at tale med repræsentanter for beboerne i Brøndby Strand. Det fremgik af denne samtale, at situationen i Brøndby Strand er mere end alvorlig, og det forekommer mig rigtigt samtidig at sige også, at det er ikke kun i Brøndby Strand, den er alvorlig, den er også alvorlig andre steder i det storkøbenhavnske og i det sjællandske område.

Beboerne gjorde os opmærksom på, at i Brøndby Strand eksempelvis flytter der 50 familier om måneden, 50 familier om måneden, som enten bliver sat ud, eller som selv flytter, fordi de ganske enkelt ikke kan betale huslejen i det fremragende byggeri, som Brøndby Strand i øvrigt er. Det, der gør det betænkeligt, er, at det, der bliver fraflyttet dernede, er aldeles fremragende familieboliger.

Jeg er vidende om, at regeringen har visse overvejelser i gang med hensyn til både Brøndby Strand og andre steder, men det forekommer mig — og det er årsagen til, at jeg har stillet spørgsmålet — at man nu ikke længere kan forholde hverken beboerne i Brøndby Strand, i Farum Midtpunkt eller i Ishøjplanen et svar på, hvad man vil gøre. Det forekommer mig, at de nu har et krav på at få at vide, hvad man nu vil gøre for dem, for situationen er akut, den kan simpelt hen ikke få lov til at fortsætte, som den er for nærværende.

Hertil vil jeg godt føje, at det er ikke alene lejerne, som har krav på et svar, men i lige så høj grad Brøndbyernes kommune: hvad vil regeringen i denne situation? For denne kommune er simpelt hen urimeligt belastet, ikke mindst på grund af baggrunden for den udflytning, der foregår dernede.

Boligministeren (Johan Philipsen):

De almennyttige boligselskabers byggerier i Køgebugtområdet står vel i den almindelige bevidsthed som kendetegnet for de udlejningsvanskeligheder, som i de senere år har ramt det almennyttige byggeri. Udlejningsvanskelighederne har også gjort sig

gældende i andre dele af landet, men Køgebugtområdet har nok været særlig hårdt ramt. Og her drejer det sig specielt om to store bebyggelser, Ishøjplanen og Brøndby Strand.

Der er allerede stillet store beløb til rådighed fra staten for at bringe lejen i disse bebyggelser ned på et rimeligt niveau. Der ydes rentesikring og individuel støtte til enkelte familier gennem boligsikring. Herudover har staten stillet 120 mill. kr. til rådighed for boligselskabernes landsbyggefond, som har udlånt dette beløb til almennyttige boligselskaber over hele landet, og størsteparten af dette beløb er anvendt som midlertidige driftslån, der er ydet over en 3-årig periode.

Disse driftslån har gjort det muligt at nedsætte lejen i Køgebugtbyggerierne til ca. 130-140 kr. pr. m². Det svarer i øvrigt til lejeniveauet i de andre bebyggelser i hovedstadsområdet. Udbetalingen af disse midlertidige driftslån ophører med udgangen af indeværende år, og i nogle tilfælde indstilles eller aftrappes lånene fra den 1. oktober.

Jeg er helt opmærksom på, at bortfaldet af disse låneudbetalinger vil medføre så store lejeforhøjelser, at beboerne kan blive bragt ud i meget alvorlige økonomiske vanskeligheder. Jeg er derfor indstillet på, som spørgeren i øvrigt godt ved, at finde frem til en løsning på den måde, at driftslånene videreføres og aftrappes over en årrække, således at der bliver en blidere udglidning af denne støtteordning.

Men jeg må understrege, at problemerne i forbindelse med afviklingen af driftslånene ikke bare drejer sig om Køgebugtbyggerierne. Der er ydet driftslån til omkring 15.000 lejligheder, og opgaven bliver derfor at finde frem til en generel ordning inden for økonomisk forsvarlige rammer. Vi er i ministeriet i gang med at overveje disse problemer, så en løsning kan være klar i god tid, inden udbetaling af driftslånene ophører efter de nuværende retningslinier.

Det er korrekt, når spørgeren anfører, at der desværre flytter nogle fra disse lejlig-

[Boligministeren.]

heder i disse måneder, men en videreførelse af driftslånene vil ikke føre til, at lejen bliver lavere, end den er i øjeblikket.

Henning Philipsen (SF):

Det er naturligvis korrekt, som ministeren beskriver det, at der er tilført statsmidler i et vist omfang til disse byggerier, men jeg beklager, at ministeren ikke kan give et tilsagn om, at man kan bringe lejen yderligere ned under den leje, som driftslånene måtte betinge, for det er det, der er hovedårsagen til, at det i øjeblikket er så galt, som det er i Brøndby Strand og andre steder. Jeg beklager derfor, at ministeren ikke er i stand til at give yderligere tilsagn.

Det er rigtigt, som ministeren siger, at jeg godt ved, at man er ved at finde frem til en løsning. Det er bare ikke nok. Mit spørgsmål har ministeren besvaret negativt, og det må vi tage til efterretning.

Kaj Hansen (DKP):

Jeg vil gerne spørge ministeren, om han ikke finder, at det under en eller anden form er helt afgørende nødvendigt at komme familier i det byggeri, som vi her taler om, til hjælp. Det er jo fuldstændig urimeligt, at det nu er sådan, at der flytter ca. lige så mange ud pr. måned, som der flytter ind pr. måned, på trods af at der står mange, mange tomme lejligheder.

Nu har ministeren på sin vis afslået at yde en direkte hjælp, og jeg vil gerne stille ministeren det spørgsmål, om det så ikke var muligt at hjælpe på en anden måde. Jeg tænker på, om det ikke ville være muligt at give et tilskud til de familier, der bor derude, idet vi alle ved, at indtægterne er forskellige. Vi ved også, at vi har et ejendommeagt skattesystem i vort land, og jeg kunne tænke mig en ordning, hvorefter man gav et tilskud, som var baseret på de bruttoindtægter, som lejerne i dette byggeri havde, for jeg tror ikke, at det er muligt at lukke øjnene for de tragedier, der fortsat er under udfoldelse.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om han vil overveje en sådan ordning.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Med hensyn til det sidste, som hr. Kaj Hansen nævner, er det selvfølgelig ganske

korrekt, at det ikke er muligt at lukke øjnene for de tragedier, det drejer sig om, men det er ikke rigtigt, at jeg har afslået at hjælpe. Jeg har sagt, at vi vil videreføre den låneordning, som blev indført af den tidligere regering. Og så sagde jeg i mit første svar — og det gælder både hr. Henning Philipsen og hr. Kaj Hansen — at vi ikke efter min opfattelse kan komme ned under den nuværende leje dernede.

Jeg skal gerne begrunde det nærmere. Jeg oplyste i mit første svar, at det er 15.000 lejligheder, det drejer sig om, og de ligger ikke alene i dette område. Det må være boligministeriets fornemste opgave ikke at forskelsbehandle nogen af landets borgere, og hvis der skal yderligere hjælp til bestemte personer, som jeg ikke er blind for af visse grunde er kommet i vanskeligheder, så er adressen et andet ministerium end boligministeriet.

Henning Philipsen (SF):

Boligministeren siger, at man ikke kan gøre forskel på landets borgere. Det ville have været ønskeligt, om den højtærede statsminister havde været til stede og havde hørt det, for det, man i virkeligheden gjorde, var, at man delte julegodter ud. Man delte julegaver ud til alle dem, der besad fast ejendom her i landet, og bagefter kommer boligministeren og siger som svar på dette spørgsmål, at man ikke kan gøre forskel på landets borgere.

Bemærkningen karakteriserer regeringen og ikke os.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Hanne Reintoft (DKP) til boligministeren:

„Vil ministeren bringe overensstemmelse mellem boligsikringen og pensionsydelse, så pensionisterne ikke i forbindelse med normal regulering af pensionerne får nedsat støtte?“

(Spm. nr. 133).

Skriftlig begrundelse.

I de senere år har stedfundne reguleringer af pensionslovgivningen ofte medført, at den beskudne stigning i pensionerne har formindsket pensionistens adgang til at oppebære boligsikring af hidtidig størrelse.

[Hanne Reintoft.]

En del pensionister er således kommet i den situation, at stigningen i pensionen har medført en lignende eller større nedgang i boligsikringen.

Da pensionsreguleringen har til formål at sikre pensionisterne mod prisstigninger og følge den almindelige lønudvikling på arbejdsmarkedet, kan dette ikke have været tilsigtet.

Hanne Reintoft (DKP):

Jeg har rejst dette spørgsmål igen, fordi erfaringerne har vist, at selv yderst beskedne forbedringer i pensionerne meget let kan medføre et fald i boligsikringen, der op-suger den beskedne forhøjelse, der er sket i pensionsbeløbene. Under første behandling af pensionslovene spurgte jeg socialministeren, hvad man havde tænkt sig at gøre for at undgå det ved den kommende regulering.

Pensionisterne kan ikke undvære den beskedne regulering, der følger med dyrtidsportionerne og med de almindelige overenskomstsikrede lønstigninger på arbejdsmarkedet, og det virker tit meget uretfærdigt og giver anledning til megen bitterhed, at man tror, man får en lille forbedring, og så ser man blot, at statskassen opsuger pengene igen via anden lovgivning.

Socialministeren svarede venligt, at han var opmærksom på problemet, men kom desværre ikke med konkrete forslag til dets løsning.

Spørgsmålet er aktuelt nu både med indsendelsen af selvangivelserne og med pensionsreguleringen, og jeg mener derfor, det må være korrekt også at rejse spørgsmålet over for boligministeren.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Det problem, som her rejses, er jo et blandt mange i det samspil mellem indkomster, skatter og sociale ydelser, som alle her kender så godt. Der er i øjeblikket to udvalgsarbejder i gang af betydning for løsningen af disse spørgsmål. Det ene foretages af udvalget vedrørende samordning af skatter og sociale ydelser m. v., der sorterer under økonomiministeren, og jeg har forstået, at dette udvalg regner med

meget snart at komme med en foreløbig redegørelse.

Det andet udvalgsarbejde sker i en arbejdsgruppe vedrørende en pensionsreform under socialministeriet. I denne gruppe undersøges bl. a. samspillet mellem pension, skat og boligsikring. Overvejelserne sker i sammenhæng med drøftelserne i udvalget vedrørende samordning af skat og sociale ydelser. Desværre må vi nok regne med, at arbejdet i disse udvalg ikke kan nå så langt frem, at resultatet af udvalgsarbejdet kan danne grundlag for lovændringer inden 1. oktober 1974.

For boligsikringens vedkommende er regeringen imidlertid af den opfattelse, at vi, selv om udvalgsarbejdet ikke er afsluttet, må have ændringer inden dette tidspunkt.

Der blev i fjor truffet en midlertidig ordning for den årlige regulering pr. 1. oktober 1973 af boligsikringen. Det skete for at undgå for bratte fald i boligsikringsydelse-erne. Hvis vi ikke får ændret reglerne igen inden 1. oktober 1974, vil vi derfor opleve endnu stærkere fald i boligsikringsydelse-erne pr. 1. oktober 1974.

Det må derfor sikres, at indtægtsfremgang, hvad enten den skyldes regulering af pensionerne eller andre forhold, ikke på urimelig måde beskærer boligsikringsydelse-erne. Jeg regner med inden så længe at fremsætte lovforslag herom, men jeg kan ikke give tilsagn om, at pensionister eller andre skal sikres imod enhver nedgang i boligsikringen. Regulering af pensionerne sker på grundlag af prisudviklingen, der bl. a. også skyldes lejens udvikling, og tillæggene gives bl. a. til en højere leje. Deraf følger, at det må være rimeligt, at en del af tillægget anvendes af pensionisten til selv at betale mere i leje, men jeg erkender, at det bør være en beskeden del af tillægget.

Hanne Reintoft (DKP):

Jeg må komme med en betinget tak til ministeren. Tak, fordi man har taget problemet op og søger det løst, men dertil må så føjes, at jeg ikke tror, man kan sige, at man på den mest nødtørftige måde regulerer vores pensioner, og derfor kan man ikke regne med, at en del af denne beskedne regulering skal gå ind som betaling for

[Hanne Reintoft.]

husleje. Jeg må også lige gøre ministeren opmærksom på, der er andre ting. Jeg kan som eksempel nævne en meget syg patient, jeg selv har med at gøre, og som man over den sociale lovgivning, fordi hun er dødeligt syg, yder nogle ekstra tilskud. De bliver lagt oveni på hendes selvangivelse nu her pr. januar, og pludselig forsvinder hendes boligsikring, så hun faktisk ikke kan bo i øvrigt i det dyre byggeri i Brøndby Strand.

Sådan nogle ting medfører det også, og derfor er det — hvad jeg også forstod ministeren var indforstået med — meget, meget vigtigt, at vi får løst problemerne, hvilket jeg håber vi kan regne med.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Maigaard* (SF) til undervisningsministeren:

„Hvilket standpunkt har ministeren til planerne om en ny læreruddannelse ved Roskilde universitetscenter?“

(Spm. nr. 126).

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Spørgsmålet fra hr. Maigaard gik ud på, hvad regeringen agtede at gøre med læreruddannelsen ved Roskilde universitetscenter. Nu er sagen vel ikke så aktuel som på det tidspunkt, da spørgsmålet blev stillet, men selvfølgelig bliver der noget at diskutere.

Jeg kan sige, at i tilslutning til regeringens beslutning om ikke at integrere læreruddannelsen ved Ålborg universitetscenter har regeringen overvejet situationen omkring en folkeskolelæreruddannelse ved Roskilde universitetscenter.

Nu adskiller situationen ved centeret i Roskilde sig jo fra centeret i Ålborg bl. a. derved, at undervisningen ved centeret i Roskilde startede i 1972 og det første hold studerende således fuldender deres basisuddannelse her i sommer 1974, og i regeringens overvejelser indgik derfor også en undersøgelse af, hvorledes man kunne sikre den gruppe af de studerende, som måtte ønske en læreruddannelse, mulighed for at fuldende en læreruddannelse andetsteds, og, hvad der i denne forbindelse må være meget væsentligt, uden at man skulle begynde forfra. Det har været accep-

teret fra alle sider, også ved tidligere forhandlinger i folketingets undervisningsudvalg, at etablering af en ny folkeskolelæreruddannelse ved Roskilde universitetscenter forudsatte en særlig lovhjælp.

Som det fremgår af den meddelelse, regeringen udsendte i mandags, har vi meddelt, at vi ikke vil fremlægge et lovforslag om en læreruddannelse ved Roskilde universitetscenter, og det hænger ganske simpelt sammen med, at venstre har den opfattelse, at folkeskolelæreruddannelse fortsat bør finde sted ved de bestående seminarier rundt omkring i landet.

Vi har samtidig meddelt, at vi vil finde en udvej for de studerende, der måtte ønske at gennemføre en læreruddannelse, en overbygning på 2 år, hvor der bliver taget hensyn til den basisuddannelse, man har været igennem.

Jeg vil gerne understrege, at det ikke mindst af hensyn til centerets og de studerendes videre dispositioner har været nødvendigt at træffe denne afgørelse på nuværende tidspunkt, og her vil jeg gerne henvise til den redegørelse, jeg senere skal give i tinget. Jeg har forstået, bl. a. også på hr. Maigaard, at man netop var interesseret i, at helhedsplanredegørelsen først kom til udtalelse i det centrale uddannelsesråd, og den er sendt til det centrale uddannelsesråd. Det bevirker selvfølgelig, at tidsfristen bliver trukket ud, og det har vi ikke ment at vi kan byde hverken centeret eller de studerende. Derfor har vi truffet afgørelsen på nuværende tidspunkt.

Maigaard (SF):

Den beslutning, som ministeren og regeringen har truffet, er jo et led i en linje, en meget reaktionær linje, som tegner sig med standpunkter til folkeskolereformen, til det centrale uddannelsesråd, med udskiftningerne, og nu til Roskilde universitetscenter.

Det er vel ikke stedet her — i hvert fald ikke i en spørgetid — at gøre op med en højredrejning af store dimensioner inden for vort uddannelsesvæsen. Derfor vil jeg gerne med henblik på den debat, der må komme om dette, have én ting helt på det rene: er ministeren enig med mig i, at det, der er foregået i Roskilde, det, der er planlagt, det, der skulle køre videre efter

[Maigaard.]

ferien, kan gøres på baggrund af den lovgivning, der findes? Man kan ønske en lov for at gøre det mere præcist, det er i orden, det kan man drøfte, men er det, der foregår dernede, og som er foregået i den mest nøje overensstemmelse med ministeriet, ikke på lovens grund og kunne fortsætte med den lovgivningsmæssige baggrund, vi har? Jeg ser, at det store dyr i den uddannelsesmæssige åbenbaring for tiden, hr. Helge Larsen, har bestredet dette, og jeg vil gerne have, at ministeren her af hensyn til den videre diskussion slår fast, at man kan få en lov, eller man kan lade være, men man kunne godt køre videre, hvis man ville, med den lovgivningsmæssige baggrund, der er.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Jeg sagde allerede for lidt siden, at det har været en forudsætning, hvis man skulle have en folkeskolelæreruddannelse ved Roskilde universitetscenter, at der skulle skaffes lovhjemmel for det. Det har vi talt om tidligere, og det skulle der ikke være noget som helst nyt i.

Maigaard (SF):

Det er et ganske forbavsende standpunkt, men det må vi så drøfte, når lejlighed gives. Jeg synes, at man må læse loven meget snedvendt for at komme til det resultat.

Må jeg så sige, at det har undret mange, heriblandt mig, at ministeren, som sidder på 22 mandater ud af 179 i folketinget, går hen og gennemfører en sådan beslutning uden at have ulejligen sig med at spørge tinget og folketingets uddannelsesudvalg, ihvorvel ministeren må vide, at der i uddannelsesudvalget var et enstemmigt ønske om at drøfte disse ting, før beslutningen blev truffet.

Jeg vil gerne spørge ministeren: er det et udtryk for den samarbejdsvilje, som venstremændene taler om årlige og silde, at man på små 22 mandater gennemfører dette hen over hovedet på tinget, når der i tinget var et klart ønske om at debattere sagen, inden beslutningen blev truffet?

Honoré (KrF):

Kristeligt folkeparti er enig med venstre-regeringen i det principielt rigtige i, at lærer-

uddannelse ikke bør finde sted på Roskilde universitetscenter, men på seminarierne.

Vi havde dog gerne set, at ministeren havde drøftet dette spørgsmål i undervisningsudvalget, før ministeren havde truffet beslutningen. Derfor vil jeg spørge, hvorvidt en udskydelse af afgørelsen ville have betydet, at de uddannelsessøgende ikke havde haft de samme muligheder for at finde det rigtige uddannelsessted til at fortsætte læreruddannelsen.

Ritt Bjerregaard (S):

Det er jo sådan, at vi i dag i udvalget skal diskutere dette spørgsmål nærmere, og jeg skal derfor ikke komme ind på alle de detaljer, som jeg kunne ønske oplyst i forbindelse med den beslutning, ministeren har truffet. Der er et par enkelte ting, som jeg allerede nu vil trække frem, og det er først og fremmest spørgsmålet i forbindelse med udsættelsen af drøftelsen af helhedsplanen.

Jeg forstod ministerens første indlæg på den måde, at hun mente, at udvalget ved ligesom at tilskynde ministeren til at indhente udtalelser fra det centrale uddannelsesråd dermed også ligesom havde opfordret ministeren til at tage specielt spørgsmålet om læreruddannelserne ud til en selvstændig afgørelse. Det må nok siges at være en misforståelse. Det, vi ønskede i udvalget, var at have et så solidt grundlag som overhovedet muligt, når vi skulle tage stilling også til spørgsmålet om Roskilde universitetscenter og forsøgene med læreruddannelserne, som blev planlagt netop på dette center.

Jeg har også et andet spørgsmål til ministeren. Ministeren gav i sin besvarelse udtryk for, at det var af hensyn til de studerende, at denne løsning nu var blevet truffet, og derfor vil jeg gerne høre ministeren, hvad de studerende og hvad lærerne har ment om den løsning, der her er foreslået.

De økonomiske konsekvenser af ministerens forslag til afhjælpning af problemerne for de studerende vil vi så vende tilbage til i udvalget.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Jeg vil gerne svare både hr. Maigaard og fru Ritt Bjerregaard.

Den afgørelse, regeringen har truffet om ikke at fremsætte et lovforslag, kan ikke føres hen under, at vi ikke vil samarbejde.

[Undervisningsministeren.]

Det står en hvilken som helst regering frit for at fremsætte lovforslag eller at undlade at fremsætte lovforslag. Man skal ikke rundt og spørge de forskellige partier: må jeg have lov til at fremsætte et lovforslag, eller må jeg undlade at fremsætte et lovforslag?

Fru Ritt Bjerregaard spurgte, om det tilsagn, jeg havde givet om at bede det centrale uddannelsesråd om at komme med en udtalelse på baggrund af helhedsplanredegørelsen, skulle kunne dække mig ind i forbindelse med den trufne afgørelse nu. Nej, det har jeg ikke følt, jeg har blot sagt, at den redegørelse, jeg skal give på baggrund af den udtalelse, der kommer fra det centrale uddannelsesråd, må komme på et noget senere tidspunkt, fordi det centrale uddannelsesråd skal have tid til at arbejde med det. Tidsfristen er derfor rykket noget ud, og jeg føler virkelig ikke, at man kan skyde afgørelsen så langt ud. Det er ikke, fordi jeg føler mig dækket ind af, at man derved har givet mig tilsagn om noget. Jeg har følt, at det var nu, der skulle træffes en afgørelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden:

Jeg gør opmærksom på forretningsordenen, som praktiseres sådan, at spørgeren kan få ordet indtil tre gange. Det forudsætter, at han tager ordet, før ministeren svarer. Andre spørgere kan få ordet én gang, og det gælder kun de to først tilmeldte spørgere.

Af *Lindholt* (FP) til finansministeren:

„Vil ministeren drage omsorg for, at fristen for indskud på etableringskonto, jfr. lovbekendtgørelse nr. 448 af 29. august 1969 § 1, stk. 2, ændres således, at der gælder samme frist som for indskud på konto for investeringsfond?“

(Spm. nr. 127).

Skriftlig begrundelse.

De nuværende bestemmelser i henhold til lovens § 1, stk. 2, er, at indskuddet skal være foretaget inden den 31. januar for at kunne bringes til fradrag i indkomsten i det foregående indkomstår, og da selvangivelsen skal være indsendt inden den 15. februar med mulighed for udsættelse, vil selvangivelsen

og dermed beregningen af grundlaget for indskud på etableringskonti i de fleste tilfælde først foreligge efter den 31. januar, således at fristen for indskud på etableringskonti hermed er overskredet.

Finansministeren (*Anders Andersen*):

Spørgsmålet går ud på, om det ikke kunne være rimeligt at udskyde muligheden for at hensætte på etableringskonto, og der henvises til mulighederne for at hensætte på investeringsfondskonti. Det er jo rigtigt, at i forbindelse med hensættelse på investeringsfondskonto kan man få fristen forlænget. Hvis man får forlænget fristen for indsendelse af regnskaber, altså selvangivelsen, så følger fristen for indsættelse på investeringsfondskonto denne udsættelse. Drejer det sig om etableringskonto, har det været sådan, at man kan foretage indskud på etableringskonto fra 1. februar i indkomståret til 31. januar i det følgende år.

Det ville volde en del praktiske vanskeligheder, hvis disse indskud skulle kunne foretages ud over den normale frist for selvangivelsens indsendelse. Indskyderne er jo i de fleste tilfælde lønmodtagere, og derfor kan man også sætte spørgsmålstejn ved, om der er brug for en længere frist.

Nu er der imidlertid sket det, at fristen for indsendelse af selvangivelser er ændret til den 15. februar, og denne ændring af indsendelsen kan i og for sig motivere, at man tilsvarende ændrer fristen for indsættelse på etableringskonto til den 15. februar. Jeg vil personlig finde en sådan ændring rimelig, og det vil så betyde, at man, når man ændrer denne frist, kan indsætte på denne konto fra 16. februar i indkomståret og frem til 15. februar i det følgende år. Jeg vil ved lejlighed søge dette ændret, så man rykker det disse 14 dage.

Lindholt (FP):

Tak.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Elmholt* (RV) til finansministeren:

„Finder ministeren det rimeligt, at der skal betales formueskat af den del af værdistigningen ved en ejendoms overgang fra

[Elmholt.]

landzone til byzone, som ved salg skal afstås til det offentlige?"

(Spm. nr. 131).

Skriftlig begrundelse.

De kraftige stigninger på ejendomme, som ikke mindst i omegnen af bymæssig bebyggelse er konstateret ved 15. almindelige vurdering, har medført, at der kan blive tale om ret betydelige årlige formueafgifter.

Følgende eksempel fra udkanten af en jysk stationsby er et af mange:

En landejendom bliver i marts 1973 vurderet til 437.600 kr. efter overgang fra landtil byzone. Ved 15. almindelige vurdering hæves denne vurdering til 850.000 kr.

Ved eventuelt salg skal betales ca. 250.000 kr. i afståelsesafgift.

Skønt dette beløb som en usynlig samfundsprioritet hviler på ejendommen, beregnes formueskatten efter vurderingssummen, og efter de gældende regler opkræves formueskatten årligt med ca. 2.200 kr. af et beløb, ejeren aldrig får del i.

Finansministeren (Anders Andersen):

Spørgeren spørger, om jeg finder det rimeligt, at der svares formueskat af en del af de afgifter, der senere inddrages bl.a. ved en ejendoms overgang fra landzone til byzone.

Jeg har forstået spørgsmålet sådan, at det, det drejer sig om, er, om man finder det rimeligt, at der f.eks. skal betales formueskat af den afståelsesafgift, der på et eller andet tidspunkt udløses, når man i en byzone sælger sin ejendom til en eller anden større pris. Man kunne måske med samme ret drage andre spørgsmål ind i billedet, f.eks. spørgsmålet om kapitalvindingsskatten, som mange på forhånd ved at de vil komme af med ved salg af ejendom. Man kunne måske også nævne spørgsmålet om formueafgifter, som også er en del af formuen, der på forhånd er beslaglagt.

Jeg forstår udmærket, at spørgsmålet er blevet rejst, og jeg må i og for sig også erkende, at der kan være nogle problemer i det. Det kan føles urimeligt, at man gennem nogle år betaler en formueskat af ting, som staten på forhånd igennem den ene eller den anden lovgivning har beslaglagt.

Så langt kan jeg være enig med spørgeren,

men hvis man skulle søge en lovhjemmel for, at dette ikke skal finde sted, tror jeg, at problemerne vil opstå, og der vil blive mange administrative vanskeligheder i så tilfælde. Man ved ikke på forhånd, hvor store afgifter der i en given situation skal betales. Det afhænger af det åremål, man har ejendommen i, hvor store prisstigningerne har været, det afhænger af den salgssum, der opnås ved den endelige afhændelse af ejendommen, og det vil derfor kunne medføre mange og meget omfattende reguleringer både i op- og nedadgående retning, når man til sin tid skal gøre disse ting op. Selv om jeg udmærket forstår problemet, bliver jeg nødt til at sige, at ud fra de mange administrative problemer, der i så tilfælde vil rejse sig, finder jeg det ikke muligt at inødekomme spørgeren.

Elmholt (RV):

Jeg glæder mig naturligvis over den forståelse, finansministeren viser det problem, som jeg her har rejst igennem mit spørgsmål, men så vidt jeg forstår loven og profeterne, som den er fortolket i bogen „Skatten“, svares afståelsesafgiften med et beløb på 60 pct. af forskellen mellem salgssum og ejendomsværdi ved den første vurdering efter inddragelsen under byzone.

Jeg mener, at man dermed har fikseret det beløb, det drejer sig om, og derfor vil jeg gerne spørge finansministeren, om man på dette område kunne tænke sig en ordning tilsvarende den, der gælder for frigørelsesafgiften, at man, hvis ejeren ønsker det, beregner afståelsesafgiften og lægger den på, tinglyser den som en prioritet, så den ligger som en rentefri prioritet, kan bringes til fradrag ved formueskatteberegningen og på den måde klare det problem, som spørgsmålet omhandler.

Finansministeren (Anders Andersen):

Så enkelt som problemet her stilles op, er det jo ikke. Der er jo ingen, der siger, at man sælger ejendommen i det øjeblik, den går ind i byzonen. Hvis ejendommen bevares i en årrække, vil det beløb, der skal svares i afståelsesafgift, altså de 60 pct., jo stadig væk vokse, og derfor vil det ikke være muligt på forhånd at fastslå, hvad beløbet er.

For frigørelsesafgiften er problemet jo løst; den kan man indbetale, hvis man vil,

[Finansministeren.]

og så går det fra i formuen, eller også kan man søge udsættelse med hensyn til indbetalingen, og alligevel går det fra i formuen.

Elmholt (RV):

Så vidt jeg forstår teksten her, skulle afståelsesafgiften udgøre 60 pct. af forskellen mellem salgssummen og ejendomsværdien ved første vurdering. Derfor ville jeg tro, det var muligt at løse problemet ved at give ejeren mulighed for at fremsætte en begæring om at få afgiften beregnet.

Finansministeren (Anders Andersen):

Ja, rigtigt forstået, men det er salgssummen på det tidspunkt, man sælger ejendommen, og ikke på det tidspunkt, hvor ejendommen går ind i byzone.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Karlskov Jensen (V) til kirkeministeren:

„Vil ministeren tage initiativ til at ændre kirkeministeriets cirkulære af 20. juni 1973 vedrørende gravernes ansættelsesforhold m.v., så den hidtidige lokale indflydelse på disse områder bevares?“

(Spm. nr. 134).

Skriftlig begrundelse.

Ovennævnte cirkulære, der har mødt massiv modstand hos menighedsrådene uden for købstæderne, pålægger de lokale menighedsråd og kirkekasser ændrede og centraliserede ansættelses- og aflønningsforhold for gravere. Dette vil medføre, at de enkelte landsogne skal oprette et administrationsapparat i lighed med kirkegårdsadministrationen i større byer. Kravene vil derfor medføre betydelig forøgede udgifter og ny administration samtidig med en formentlig dårligere service på et område, der hidtil har fungeret upåklageligt. Man bryder herigennem en gammel tradition og formindsker den lokale indflydelse på egne forhold. Cirkulæret er et skoleeksempel på formynderi og ensretning på et område, hvor nærdemokratiet fortsat bør praktiseres.

Karlskov Jensen (V):

Det cirkulære, som spørgsmålet henviser

til, er jo udstedt af den forrige kirkeminister, og det har medført krav til de lokale menighedsråd og kirkekasser, der vanskeligt kan imødekommes ude omkring i landsognene, idet det betyder, at graverne efter cirkulæret fremover skal fast ansættes til faste lønninger, og at der skal føres nøje regnskab med de indtægter, de eventuelt har derudover, som skal afregnes til kirkekassen. Det betyder, at den form, som man hidtil har kørt det i, meget vanskeligt kan opretholdes. Det stiller krav, som de har svært ved at imødekomme.

Men derudover er det jo sådan, og det ligger også til grund for mit spørgsmål, at også denne regering jo går ind for, at man skal dyrke det nære demokrati, hvor der er praktiske muligheder for det. Her er der et område, der hidtil har fungeret helt upåklageligt, hvor man nu altså ligesom prøver på at presse noget centraliseret ned over de lokale forhold.

Jeg vil derfor gerne spørge kirkeministeren, om han vil være sindet at ændre cirkulæret, sådan at man genopretter de forhold, der hidtil har fungeret upåklageligt.

Kirkeministeren (Damsgaard):

Inden min tiltrædelse som kirkeminister var jeg bekendt med, at der i menighedsråds kredse var utilfredshed med cirkulæret om gravernes lønforhold, og dette cirkulære var da også en af de ting, som jeg tog fat på umiddelbart efter, at jeg havde overtaget ministeriet. Jeg foranledigede, at der blev afholdt et møde, hvor jeg gennemdrøftede cirkulæret og dets konsekvenser for menighedsrådene med repræsentanter for de organisationer, der har været initiativtagere ved gennemførelse af en ordning om gravernes forhold, nemlig Graverforeningen, Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer og Danmarks Provsteforening.

Under dette møde blev der fra alle sider givet udtryk for ønsket om, at den gennemførte ordning bibeholdes. Da jeg imidlertid må lægge den største vægt på, at ordningen medfører mindst muligt administrativt besvær, iværksatte jeg en undersøgelse af, på hvilke punkter ordningen må ændres for at opnå den mindst mulige administration. Denne undersøgelse vil kunne afsluttes i løbet af kort tid, og det er meningen, at

[Kirkeministeren.]

ministeriet samtidig vil lette overgangen til det nye lønsystem i hvert enkelt tilfælde, hvor det ønskes.

Baggrunden for cirkulæret af 20. juni 1973 var et stærkt ønske fra Graverforeningen, fremført gang på gang i den sidste snes år, om almindelige og ensartede retningslinjer for gravernes løn- og ansættelsesforhold, og det resulterede altså i en aftale mellem Graverforeningen, Menighedsrådsforeningen og Provsteforeningen.

Jeg har ønsket cirkulæret ændret for at undgå at belaste menighedsrådene med yderligere administrativt arbejde, men har ved forhandlingen med de implicerede parter lovet en undersøgelse først, og den vil jeg afvente, inden eventuelle ændringer sker.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ebba Strange* (SF) til socialministeren:

„Hvad agter ministeren at gøre for at nedbringe forældrenes betaling for daginstitutionspladser?“

(Spm. nr. 135).

Skriftlig begrundelse.

Til trods for at tilskudsreglerne for daginstitutioner forbedredes i marts 1972, er forældrebetalingen for daginstitutionspladser i dag en stor økonomisk belastning for familier med en almindelig mellemindkomst. Det er ikke ualmindeligt, at forældre må betale omkring 300 kr. for en børnehavaplads og op til 700 kr. for en vuggestueplads.

Reglerne for tildeling af fripladser er ikke blevet reguleret siden cirkulære af 21. april 1972 og er således helt ude af takt med den almindelige indkomststigning.

I visse områder af nogle byer er der tomme institutionspladser, simpelt hen fordi forældre ikke har råd til at betale for dem. Hvis vi skal have glæde af vore institutioner, og hvis børnene ikke skal overlades til tilfældig pasning, er det nødvendigt at sætte forældrenes betaling ned.

Ebba Strange (SF):

Når jeg har rejst spørgsmålet om betaling for daginstitutionspladser, er det efter henvendelser fra mange forskellige forældre, for hvem det efterhånden er blevet en meget stor økonomisk belastning at have et barn i en børnehave eller en vuggestue. Med de prisstigninger, der er sket inden for det sidste års tid, er det ikke helt ualmindeligt, at en familie med en 2-3 børn skal af med op mod 1.000 kr. om måneden for at få børnene passet i daginstitutionerne. Det er grunden til, at jeg rejser mit spørgsmål til socialministeren om, hvorvidt han vil være med til, at vi fra centralt hold prøver at kigge på de tilskudsordninger, der eksisterer for daginstitutionerne. Jeg ved godt, at man fra kommunernes side kan yde ekstra tilskud til institutionsdriften, men jeg mener alligevel, at det må være et initiativ herfra.

Jeg skal lige sige én ting til, og det er med hensyn til fripladsordningen. Der eksisterer en fripladsordning, som stammer fra april 1972, men den er tiden løbet helt fra, fordi den opererer med indtægtsgrænser på 20.000, 30.000 og 40.000 kr. Når man tænker på, at en ufaglært kvindelig arbejder tjener 34.000 kr. om året, er det tydeligt, at det kun er de allerallerdårligst stillede, der kan få glæde af den fripladsordning, og så naturligvis de grupper, der kan manipulere sig ned til en nultrækprocent, og som vi har beskæftiget os en del med i den sidste tid.

Hvis den nuværende regering er enig i de tanker, der lå i den betænkning, der kom fra det pædagogiske nævn i 1963 om, at en daginstitution kunne være et værdifuldt supplement til en hjemmeopdragelse, så mener jeg, at det er nødvendigt, at forældrebetalingen ikke er større, end at den kan betales af en almindelig lønindkomst.

Socialministeren (Jacob Sørensen):

På spørgsmålet om, hvad jeg agter at gøre for at nedbringe forældrenes betaling for daginstitutionspladser, kan jeg give følgende svar.

[Socialministeren.]

Fru Ebba Strange anfører i sin skriftlige begrundelse for spørgsmålet, at der i visse områder af nogle byer er tomme institutionspladser, fordi forældrene ikke har råd til at betale for dem, og fru Ebba Strange mener derfor, at det er nødvendigt at sætte forældrenes betaling ned. Jeg har også bemærket den yderligere begrundelse, som fru Ebba Strange har givet os nu her fra talerstolen.

Jeg vil gerne oplyse, at loven om omkostningsdæmpende ydelse til en vis grad bør kompensere for yderligere prisstigninger i forældrebetalingen i de private institutioner. For så vidt angår alle daginstitutioner, såvel kommunale som private, er jeg bekendt med, at visse kommuner yder ekstraordinære generelle tilskud for at nedsætte forældrebetalingen. Denne fremgangsmåde er i 1971 accepteret af den daværende socialminister på grundlag af forhandlinger mellem socialministeriet og indenrigsministeriet i forbindelse med folketingets behandling af lovforslaget om ændrede tilskudsregler for daginstitutioner.

Problemerne omkring institutionernes udnyttelse er behandlet af et udvalg under det pædagogiske nævn for børne- og ungdomsforsorgen. Udvalgets arbejde afsluttes i denne måned, og når resultatet foreligger, vil jeg på grundlag heraf tage op til overvejelse, om der er anledning til at ændre reglerne om forældrebetalingen. En eventuel ændring af reglerne for tildeling af fripladser må naturligvis også overvejes i forbindelse hermed.

Ebba Strange (SF):

Jeg takker for det svar, jeg har fået. Med hensyn til den omkostningsdæmpende ydelse har jeg nu ikke så megen tiltro til, at den skulle give så meget, men jeg er da glad for, at ministeren siger, vi skal afvente den betænkning, der kommer fra det pædagogiske nævn.

Jeg vil spørge ministeren, om han er bekendt med, at man i børne- og ungdomspædagogernes landsorganisation er ved at udarbejde nogle forslag, som skulle gå ud på, at det offentlige gik ind og dækkede lønudgifterne 100 pct., på samme måde som man i øjeblikket dækker lokaleudgifterne

100 pct. Man har regnet ud, at hvis man gjorde det, så ville forældrebetalingen blive 20 pct. af driftsudgifterne til en daginstitution, og disse udgifter ville være udgifter, som helt direkte berører børnene og deres forældre. Man kunne give forældre og pædagoger en meget stor, for ikke at sige hele indflydelse på, hvordan disse penge skulle bruges, sådan at man samtidig kunne nedsætte forældrebetalingen og give forældrene en virkelig reel medindflydelse på det, der sker i deres institution.

Disse beregninger er ikke afsluttet, men jeg vil spørge ministeren, om han vil følge dem på lidt nærmere hold, for jeg synes, det lyder spændende. Samtidig ser det ud, som om man kunne afskaffe fripladsordningen og så sige, at de, der virkelig trænger, de, der for alvor trænger, de, der ikke manipulerer sig frem til en nultrækprocent, men de, der virkelig trænger socialt, vil kunne få støtte fra socialkontoret under alle omstændigheder.

Hanne Reintoft (DKP):

Jeg vil i tilslutning til det spørgsmål, fru Ebba Strange rejste, spørge ministeren, om man er så langt i socialstyrelsen med beregningerne over, hvad det yderligere ville koste at trække lønningerne ud af driftsbudgettet, at man ved, det kun ville koste nogle ganske få procent ekstra i tilskudslovgivningen.

Eva Gredal (S):

Jeg står lidt uforstående over for, at ministeren siger, at den omkostningsdæmpende ydelse skulle have nogen betydning med hensyn til de store stigninger, der sker i forældrebetalingen. Nu har jeg jo selv rejst spørgsmål til ministeren af nogenlunde tilsvarende art, bare skriftligt, men jeg vil da godt her lige sige, at det, der nu sker, er, at de overenskomstmæssige lønninger stiger så voldsomt, at de får stærk indflydelse på forældrebetalingen. Har man nogle udregninger for det i ministeriet? Jeg mener ikke, at man kan tilbagevise det med, at nu kommer den omkostningsdæmpende ydelse. Det har kun relation til dyrtidsportionerne.

Socialministeren (Jacob Sørensen):

Jeg kan sige til fru Ebba Strange, at jeg

[Socialministeren.]

er bekendt med, at landsorganisationen arbejder med problemerne. Jeg havde en sammenkomst med dem i går og traf da aftale om, at de skulle sende mig det materiale, de har, og at vi i øvrigt skulle diskutere med denne personaleorganisation, om der er muligheder for rationaliseringer og forbedringer af driften i daginstitutionerne.

Til fru Hanne Reintoft kan jeg sige, at jeg ikke er bekendt med, at socialstyrelsen er så vidt med beregningerne, at der kan være tale om noget tal på dette område.

Til fru Eva Gredal må jeg sige, at selvfølgelig har den omkostningsdæmpende ydelse sin virkning også i dette område. Jeg er godt nok klar over, at der naturligvis kommer andre stigninger, men der sker jo også stigninger i lønninger og andre indkomster, så der er mulighed for at kunne betale mere. Den omstændighed, at den omkostningsdæmpende ydelse også ydes til disse institutioner, giver i alle tilfælde en væsentlig lempelse. Derudover har jeg peget på, at kommunerne har mulighed for at være med til at dæmpe i de kommunale institutioner, som jo ikke får andel i den omkostningsdæmpende ydelse.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 46) findes i tidenden sp. 1244, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 109).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden:

Sammen med denne sag foretages de tre følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m.v. (Forhøjelse af ydelser).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 47) findes i tidenden sp. 1244, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 109).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb og pensions-tillæg).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 48) findes i tidenden sp. 1244, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 109).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Forhøjelse af beløb til personlige fornødenheder m. v.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 49) findes i tidenden sp. 1244, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 109).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Eva Gredal (S):

Vi har nu i udvalget behandlet forslagene om forhøjelse af pensionerne, en forhøjelse baseret på den aftale, der blev truffet mellem den forrige regering og kontaktudvalget for folke- og invalidepensionister, og om denne indregning af forhøjelsen i grundbeløbene er alle partier jo enige.

Desuden har vi på forslag af socialdemokratiet drøftet en indregning af den midler-